Интер - мультимодальды оператордың жұмысын ұйымдастыру

Мультимодальды қатынаста жүктерді жеткізуді ұйымдастырудың маңызды ерекшелігі - жүктің қауіпсіздігі, оны жеткізу қауіпсіздігі, әртүрлі көлік түрлерінің жұмысының келісімділігі, көліктің бір түрінен екіншісіне шамадан тыс жүктеме тұрғысынан бүкіл көлік процесін бақылайтын бірыңғай оператордың болуы. Бірыңғай оператордың болуы жергілікті көлік жүйесінің тұтастығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Интермодальды тасымалдау операторы сатушы мен алушы арасындағы сатып алу-сату келісімшартында көрсетілген шарттарға байланысты жүк жөнелтушінің немесе жүк алушының өкілі болып табылады. Көп жағдайда сатушы немесе сатып алушы тек жүк қозғалысының бағытына, тасымалдаудың жалпы құнына қызығушылық танытады және интермодальды тасымалдау операторы мен тасымалдаушылар арасындағы шарттың талаптарына қызығушылық танытпайды**.**

Клиенттің тапсырмасы негізінде оның атынан және оның есебінен интермодальды оператор келесі әрекеттерді орындайды:

- жүкті тасымалдауға және ауыстырып тиеуге қатысушыларды таңдау;
- қажетті көлік құралдарын тасымалдауға және бөлуді жоспарлауға немесе көлік құралында орын брондауға шарттар жасасу;
- барлық тасымалдау процесінің орындалуын ұйымдастыру және бақылау;
- жүкті межелі жерге жеткізудің үнемділігін бағалау;
- экономикалық мәмілеге келу мүмкіндігін ескере отырып, көлік түрлерін кешенді пайдалана отырып, тиімді көлік сұлбаларын таңдау.

Клиенттерден операторға қойылатын негізгі талаптар келесідей:

- ең төменгі ставка;
- ең аз транзиттік уақыт;
- максималды сенімділік, яғни жолда күтпеген шығындар мен жүктің кешігуінің болмауы.

Жүкті жеткізу операцияларын оператор ішінара өзінің еншілес кәсіпорындары мен филиалдары арқылы не басқа мамандандырылған көлік кәсіпорындарымен мердігерлік шарт негізінде орындай алады.

Мердігерлер ретінде кеме, теміржол, автокөлік, авиация, ішкі су көлігі кәсіпорындары бола алады.

Жүктерді тасымалдау кезінде "көлік-экспедиторлық қызметтер"деп аталатын бірқатар қосымша ілеспе операцияларды орындау қажеттілігі туындайды.

Оларды жүктерді ауыстырып тиеу орындарындағы интермодальдық оператор мен көлік кәсіпорындары арасындағы байланыстырушы буын болып табылатын дербес кәсіпорындар орындайды:

* контейнерлік терминалдар, яғни мамандандырылған порт немесе теміржол терминалдарын жалға алатын немесе иеленетін кәсіпорындар;
* жүктерді кедендік тазартумен және ілеспе құжаттарды ресімдеумен айналысатын порт экспедиторлық кәсіпорындары;
* жүкті сақтауды және оны ары қарай қамтамасыз ететін мамандандырылған қоймалар (мысалы, ыдысты жөндеу және ауыстыру, жөнелтілімдерді жинақтау, таңбалау және т. б.).

Интермодальды оператор жүк жұмыстарын ұйымдастыруға жауап береді, бірақ оларды өзі орындамауы мүмкін, қажетті көлік және тауарға ілеспе құжаттарды дайындайды, кедендік транзит пен жүкті кедендік тазартуды қамтамасыз етеді, тасымалдаушылармен есеп айырысуды орындайды. Қажет болған жағдайда интермодальды оператор лизингтік, маркшейдерлік және аудиторлық компанияларды тарта алады.

Әрбір мердігермен интермодальды Тасымалдауды ұйымдастырушы халықаралық конвенциялар мен ұлттық заңдар негізінде жеке келісімшарт жасайды. Алайда, бұл келісімшарттардың шарттары интермодальды оператордың келісімшарт бойынша жөнелтуші алдындағы міндеттемесіне әсер етпейді.

Теңіз көлігін пайдалана отырып, интермодальды оператор жөнелтушінің жүктерін оның қоймасында, жөнелтуші елдің портындағы контейнерлік терминалда немесе жөнелту портының айлағында қабылдай алады. Сол сияқты шарт жүкті алушыға оның қоймасында, контейнерлік терминалда немесе межелі порттағы айлақта беруді көздеуі мүмкін.

Жеткізу нұсқалары жүкті тасымалдау шығындарын, жүк үшін көлік процесіне қатысушылардың жауапкершілік шектерін және тасымалдау ақысының мөлшерлемесін анықтайды.

Интермодальдық тасымалдау шарты бойынша жүкті жеткізу тауарды сатушы мен сатып алушы арасында сатып алу-сату келісімшартын жасасу кезінде көзделуге тиіс. Бұл ретте сатып алу-сату келісімшартында жеткізу жөніндегі міндеттер сатушыға немесе сатып алушыға жүктелуі мүмкін. Тиісінше, жүкті жеткізуге жауапты келісімшарт тарабы интермодальды операторомен шарттық қатынастарға түседі. Жеткізудің базистік шарттарының әрбір нұсқасы бойынша тараптардың міндеттерінің толық тізбесі ИНКОТЕРМС 2010 да келтірілген.

Макрологистикалық жүйелердегі интер-мультимодальды операторлардың жұмыс істеуінің негізгі принциптері.

1-қағида. Экспорты мен импорты тұрақты жүзеге асырылатын тауарларды ірі жөнелтушілермен және сатып алушылармен жұмыс.

2-қағида. Экспорт пен импорт көлемін барынша теңестіру. Бұл шарт ірі тасымалдаушыларды тартады, өйткені импорттық тауар түсірілгеннен кейін контейнерлердің экспорттық тауармен жүктелуін қамтамасыз етеді. Бұл тәсіл сұраныстың елеулі ауытқулары кезінде де көлік ұйымдарының тұрақты жұмысын қамтамасыз етеді.

3-қағида. Көлік-экспедиторлық қызметтердің толық кешенін көрсету - бір терезе қағидасы.

4-қағида. Жүктің сақталуына, жеткізудің келісілген мерзімдеріне және қосымша шығындардың болмауына кепілдік.

5-қағидат. Тасымалдау мен жүк өңдеудің жаңа логистикалық технологияларын пайдалану.

6-қағида. Қызметтердің жоғары сапасы және шарттың барлық талаптарының орындалуына кепілдік берілген бағалардың ең төменгі деңгейі.

7-қағида. Клиенттің коммерциялық құпиясын сақтау.

8-қағида. Жүктерді ауыстыруға, қайта тиеуге, сақтауға, кедендік немесе өзге де формальдылықтарды орындауға байланысты кез келген ықтимал қауіпті жағдайлар туралы уақтылы хабарлау.

9-қағида. Клиентке жүкті жеткізудің барлық мүмкін нұсқаларын ұсыну, жеткізудің көлік схемаларын оңтайландыру.

10 қағидасы. Жүк жөнелтушілердің кәсіпорындарында, порттарда, теміржол терминалдарында көлік құралдарының жарамдылығын, тиеу-түсіру және бекіту сапасын бақылайтын өкілдердің күшімен бақылау, маршрут бойынша жүктердің қозғалысына мониторинг жүргізу.

Осылайша, интермодальды тасымалдауды ұйымдастырушының мәртебесі халықаралық қатынаста жүктерді тасымалдау кезінде

логистикалық тізбектегі шығындарды азайтуға және коммерциялық, кедендік және көлік тәуекелдерін азайтуға мүмкіндік береді.

Қорытынды

1. Бастапқы шикізат көзінен соңғы тұтынушыға дейінгі материалдық ағынның қозғалысы кезіндегі логистикалық операциялардың едәуір бөлігі әртүрлі көлік құралдарының көмегімен жүзеге асырылады. Көлік логистикалық жүйелердегі материалдық ағынның негізгі өткізгіші болып табылады.

2. Көлік логистикасы-бұл жүктерді тасымалдауды басқаруды оңтайландыру,яғни шикізатты, жартылай фабрикаттарды, аяқталмаған өндіріс объектілерін, дайын өнімді шығарылған жерлерінен тұтыну орындарына тасымалдау және сақтау операцияларын орындау. Көлік логистикасының негізгі мақсаты - физикалық тауарларды бөлу шығындарын азайту.

3. Белгілі бір тасымалдау үшін оңтайлы көлік түрін таңдау оның әртүрлі түрлерінің сипаттамалары туралы ақпаратпен анықталады. Ең алдымен, үш факторға назар аударылады – жеткізу кестесін қамтамасыз етудің сенімділігі, жеткізу уақыты және жеткізу құны. Көліктің негізгі түрін таңдау үшін көліктің барлық түрлерінің шығындарын ескеретін техникалық-экономикалық есептеулер қолданылады.

4. Көлік қызметтерін жеткізушіні таңдау процесі тасымалдаушы компаниялар туралы ақпарат жинау, критерийлерді қолдана отырып тасымалдаушы компанияларды бағалау, тасымалдаушыларды интегралды бағалау, рейтингтік бағалаулар мен сарапшылардың пікірлері негізінде ең қолайлы көлік қызметтерін жеткізушіні таңдау сияқты кезеңдерден тұрады.

5. Интермодальдық-бір көлік жүйесінде әртүрлі көлік түрлерін интеграцияланған пайдалану. Интермодальділіктің белгілерінің бірі-жолдың бастапқы пунктінен соңғы пунктіне дейін тасымалдауды жүзеге асыратын оператордың болуы.